

Dkt. Robert A. Peterson, Theolojia ya Luka-Matendo Kipindi cha 4, Theolojia ya Bock, Mpango wa Mungu, Kristoolojia na Wokovu

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Huu ni kipindi cha 4, Theolojia ya Darrell Bock, Mpango wa Mungu, Kristoolojia na Wokovu.

Tunaendelea na masomo yetu ya theolojia ya Lukan kwa kuangalia muhtasari wa Darrell Bock kuhusu theolojia ya Lukan katika utangulizi wa juzuu yake ya kwanza ya ufafanuzi wa juzuu mbili kuhusu Injili ya Luka. Pia alifanya ufafanuzi kuhusu Matendo.

Matibabu ya kitheolojia ya kibiblia mara nyingi hugawanya mafundisho ya mwandishi. Utafiti unaofuata unaelezea nyuzi na miunganisho mikuu inayoonyesha mambo ya kitheolojia na kichungaji ya Luka. Mpango wa Mungu, Kristo na Wokovu, na Jumuiya Mpya.

Mpango wa Mungu. Kiini cha wasiwasi wa Luka ni mjadala wa kina wa Mpango wa Mungu. Mada hii inasisitizwa zaidi katika Luka kuliko katika muhtasari mwingine.

Bock anajua anachozungumzia. Aliandika kitabu kizuri sana kuhusu wasifu wa Yesu ambacho kiliunganisha Injili tatu za kwanza na kisha Injili ya Yohana katika makala tofauti. Kiliitwa Picha ya Yesu.

Kwa kweli, umefanya vizuri sana. Marko na Mathayo wanazungumzia jukumu la Yohana Mbatizaji kama mtangulizi, umuhimu wa mateso ya Yesu, na mpango kuhusu kurudi kwake. Pia wana mfululizo wa mifano inayoelezea ufalme, lakini Luka anatoa maelezo kuhusu uhusiano na uhusiano kati ya mawazo haya.

Vifungu kadhaa vya kipekee vya Luka vinaeleza mada hii ya Mpango wa Mungu. Luka 1:14 hadi 17, 31 hadi 35, 46 hadi 55, 68 hadi 79, Luka 2:9 hadi 14, Luka 2:30 hadi 32, 34 hadi 35, Luka 4:16 hadi 30, Luka 13:31 hadi 35, Luka 24:44 hadi 49. Tumerejelea kifungu hicho kikubwa mara ngapi? Andiko moja muhimu linaingiliana na Injili zingine.

Luka 7:18 hadi 35. Zaidi ya hayo, Luka ana maandishi ya Mwana wa Adamu Anayeteseka, ambayo machache yake ni ya kipekee kwake. Kifungu kinachoingiliana, Luka 7:18 hadi 35, kinamhusu Yohana Mbatizaji na maswali yake kuhusu Umasihi wa Yesu.

Vifungu vya Luka kuhusu Mwana wa Adamu anayeteseka vinajumuisha Luka 9:22 na 44. Luka 17:25, ambayo ni ya kipekee kwa Luka. Luka 18:31 hadi 33, vivyo hivyo.

Luka 22:22 , vivyo hivyo. Luka 24:7, pekee kwa Luka. Matendo pia yanaangazia maelezo ya Mpango wa Mungu.

Matendo 2:23, Matendo 4:27 na 28, vifungu hivyo viwili vinazingatia msalaba wa Kristo kama ulivyopangwa na Mungu, na wakati huo huo, vifungu hivyo vinalaani uovu wa wanadamu kwa kumsulubisha Kristo. Matendo 10:34 hadi 43, Matendo 13:32 hadi 39, Matendo 24:14 na 15, na 26, 12 hadi 23. Vifungu hivi vinaweka wazi kwamba vipengele vikuu vya mpango huo ni kazi ya Yesu, tumaini la wanyenyekevu na wahitaji kiroho, ofa ya baraka za Mungu, kuja kwa enzi mpya, kushindwa kwa Shetani, mateso yanayomjia Yesu, na mgawanyiko unaomjia Israeli.

Luka 24:44 hadi 49. Jamani, jinsi tunavyopaswa kusoma kifungu hicho. Wanafunzi waliokuwa njiani kuelekea Emau wamechanganyikiwa.

Walitumaini kwamba Yesu angeleta ukombozi kwa Israeli. Na Yesu alifungua macho yao na kuwaelezea mambo fulani ya ajabu kutoka Agano la Kale. Pia aliwatokea wanafunzi wake baadaye na kusema, angalieni mikono yangu na miguu yangu na kadhalika. Mimi si mzimu.

Alikula kipande cha samaki kuonyesha kwamba alikuwa amefufuka kimwili mbele yao. Na Luka 24:44 hadi 49, Yesu akawaambia, Haya ndiyo maneno yangu niliyowaambia nilipokuwa pamoja nanyi, ya kwamba yote yaliyoandikwa kunihusu mimi katika torati ya Musa, na manabii, na Zaburi, hayana budi kutimizwa. Ndipo akawafunulia akili zao wapate kuelewa maandiko.

Akawaambia. Ndivyo ilivyoandikwa, kwamba Kristo atateswa na kufufuka siku ya tatu kutoka kwa wafu, na kwamba toba na msamaha wa dhambi utahubiriwa kwa jina lake kwa mataifa yote, kuanzia Yerusalemu. Ninyi ni mashahidi wa mambo haya, na tazama, nawaletea ahadi ya Baba yangu juu yenu, lakini kaeni mjini mpaka mtakapovikwa nguvu kutoka juu. Hiki ni kifungu muhimu kwa sababu kinagawanya kazi ya Yesu katika sehemu tatu na kinavutia maandiko.

Kwanza, Kristo lazima ateseke. Pili, lazima afufuliwe kutoka kwa wafu siku ya tatu. Na tatu, toba na msamaha wa dhambi lazima zihubiriwe kwa jina lake kwa mataifa yote, kuanzia Yerusalemu.

Pia inaangaziwa ahadi ya kuja kwa Roho. Hivyo, licha ya uzuri wote wa mafundisho ya kimaadili ya Yesu, ujumbe wa injili kwa Luka ni zaidi ya maadili. Ni njia mpya ya kuhusiana na Mungu kwa kumgeukia kupitia Yesu.

Kwa maneno mengine, Luka anamwakilisha Yesu kama mpatanishi wa agano jipya. Mtu akimkaribia Mungu kwa toba, baraka za kiroho za Baba hupewa. Ahadi na utimilifu.

Mada ya mpango wa Mungu inaungwa mkono na maelezo ya ahadi na utimilifu katika injili na matendo, hasa kama inavyohusiana na maandiko. Rufaa kwa Agano la Kale inazingatia Ukristo, kukataliwa kwa Waisraeli, kuingizwa kwa Mataifa, na haki mwishowe. Mada mbili za mwisho zinaonekana zaidi katika Matendo kuliko katika injili.

Kwa njia hii, Matendo 24:14 inawasilishwa na kutetewa kutokana na mashtaka mbalimbali, hasa wakati wa juhudi za Paulo miongoni mwa Wayahudi na Mataifa. Hata hivyo, mada ya Mataifa na wasio Wayahudi wakiitikia injili huku Israeli ikijikwaa inapatikana katika maandiko mengi katika Luka. Luka 2:34, 3, 4-6, 4:25-27, 7:1-10, 10:25-37, 11:49-51, 13:7-9, 13, 23-30, na 13:31-35, 14:16-24, 17:12-19, na 19:41-44.

Wasiwasi huu wa rangi unaoonekana katika injili yote ya Luka unaonyesha jinsi mpango wa Mungu unavyojumuisha makabila yote. Vifungu vya leo vinaongeza motifu ya mpango na kuonyesha upatikanaji wa haraka wa ahadi. Hizo ni vifungu vinavyotumia neno leo.

Kwa mfano, Luka 2:11, mojawapo ya mistari yetu ya Krismasi, kwa maana kwenu amezaliwa leo, au leo, katika mji wa Daudi, Mwokozi ambaye ni Kristo Bwana. 4:21, huko Nazareti, Yesu anasimama katika sinagogi, anachukua kitabu cha Isaya na kusoma sura ya 61 na kusema, leo andiko hili limetimia masikioni mwenu. Hoja ya Bock ni kwamba biashara hii ya leo, lugha hiyo inaonyesha mpango wa Mungu unatimizwa katikati ya huduma ya Yesu mwenyewe.

Yesu anamponya mtu aliyepooza, mshangao unawaona wote, Luka 5:26, nao wanamtukuza Mungu na kustaajabu wakisema, tumeona mambo ya ajabu leo. 13:32, na 33. Kwa hivyo Luka anatumia maneno tofauti ya kuvutia, mbinu tofauti.

Ni muhimu, anasema, mara kwa mara. Na hapa, leo inazungumzia utimilifu wa ahadi katika mpango wa Mungu. Luka 13:32, Mafarisayo wanakuja na kumwambia Yesu, katika mstari uliopita, ondoka hapa, kwa maana Herode anataka kukuuu.

Yesu akawaambia, Nendeni mkamwambie yule mbweha, Tazama, natoa pepo na kuponya wagonjwa leo na kesho, na siku ya tatu nitakamilisha safari yangu. Hata hivyo, imenipasa kuendelea na safari yangu leo na kesho na kesho kutwa, kwa maana haiwezekani nabii kuangamia nje ya Yerusalemu. Lugha ya "leo" iliyotumika mara mbili katika mistari miwili inahusiana na upinzani na kwenda kwake kukutana na kifo chake Yerusalemu.

19:5, Zakayo shuka haraka, Yesu anamwambia yule mtu aliye juu ya mti, yule jamaa mdogo, kwa maana imenipasa kukaa nyumbani kwako leo. Mstari wa 9, Yesu alisema, leo wokovu umefika nyumbani humu, kwa kuwa yeye pia ni mwana wa Ibrahimu. Na kisha kile ambacho wengi wanakiona kama mstari muhimu zaidi katika Injili yote ya Luka, kwa kuwa mwana wa Adamu alikuja kutafuta na kuokoa waliopotea.

Mstari wa 42, Yesu analia juu ya Yerusalemu, laiti ungejua, hata wewe, Ee Yerusalemu, katika siku hii, leo, mambo yaletayo amani. Lakini sasa yamefichwa machoni pako. Na kisha Luka 23:42 na 43, leo utakuwa pamoja nami peponi, anamwambia mwizi.

Yesu, unikumbuke utakapoingia katika ufalme wako, mwizi aliyetubu anasema, kutoka msalabani. Akawaambia, Amin, nawaambia, leo utakuwa pamoja nami peponi. Kwa hivyo, marudio ya "leo", vifungu vya "leo" huongeza motifu ya mpango na kuonyesha utimilifu wa ahadi mara moja katika kazi na maneno ya Yesu na wale anaoshirikiana nao.

Yohana Mbatizaji, Yohana Mbatizaji ni daraja linalounganisha enzi ya zamani ya ahadi na enzi mpya ya kuapishwa. Luka 1 na 2, hasa 1:76 hadi 79, Luka 3:4 hadi 6, Luka 7:24 hadi 35, na Luka 16:16. Torati na manabii vilikuwapo hadi Yohana.

Tangu wakati huo, habari njema ya ufalme wa Mungu imehubiriwa, na kila mtu anaingia kwa nguvu. Wasiwasi wetu si kuhusu mwisho mgumu wa mstari huo. Torati na manabii vilikuwapo hadi Yohana.

Tangu wakati huo, habari njema za ufalme zinahubiriwa. Yohana ndiye mtu wa daraja linalounganisha enzi ya zamani na mpya. Kwa kweli, yeye ni wa zamani, lakini anamwonyesha Yesu ambaye ndiye mtu wa kati katika mpya.

Luka 7 inafundisha hapa. Yohana ndiye mtangulizi aliyetabiriwa na Malaki, lakini zaidi Yohana anawakilisha nabii mkuu zaidi wa kipindi cha zamani. Luka 7:27.

Kwa kweli, naona. Baada ya kunukuu unabii kutoka kwa Isaya, hapana kutoka Malaki 3:1, Isaya 40 pia ina unabii wa Yohana Mbatizaji ikiwa ungependa. 1 Luka 7:28.

Hakuna aliye mkuu kuliko Yohana. Ni kauli gani hii? Lakini yule aliye mdogo katika ufalme wa Mungu ni mkuu kuliko yeye.

Kwa hivyo, Yohana ni mtu mkubwa, mtu wa ajabu wa Mungu. Hata hivyo, yeye ni wa enzi ya zamani na mtu mdogo zaidi katika ufalme wa ufalme mpya, ufalme wa Mungu ulioletwa katika udhihirisho wake wa Agano Jipya katika Yesu, ni mkuu kuliko Yohana. Mtu mkuu zaidi kati ya watu waliozaliwa na wanawake.

Ajabu. Kifungu hiki kinaonyesha hilo tulipotaja muundo wa msingi wa Lukan wa mpango wa Mungu, enzi ya ahadi au matarajio ambayo Yohana alikuwa wake kama mkuu zaidi, ikifuatiwa na enzi ya kuapishwa ambayo Yohana hakuwa wake hasa. Muundo huu wa hatua mbili ni bora kuliko hatua tatu zilizopendekezwa na Hans Conzelmann katika ufafanuzi maarufu kuhusu Luka ulioandikwa mwaka wa 1960 na kutetewa katika umbo lililorekebisha na Fitzmyer mwaka wa 1981.

Pendekezo la Conzelmann linafanya mgawanyiko kati ya enzi ya Yesu na enzi ya kanisa kuwa na nguvu sana, hasa kwa kuzingatia kufanana kati ya shughuli za Yesu na zile za kanisa. Ujumbe wa injili wa kanisa na mafundisho ya Yesu kuhusu mwisho, yanafafanua wakati na muundo wa enzi mpya iliyozinduliwa. Mpango wa Mungu una vipengele vya siku zijazo ambavyo bado vinapaswa kutimizwa.

Luka 17:21 hadi 27, Luka 21:5 hadi 38, lakini hatua ya msingi ya mabadiliko imefika. Kwa hivyo, sehemu ya pili ya mpango ina mgawanyiko, ingawa enzi nzima ni ya utimilifu. Kwa hivyo, kuna wakati wa ahadi, Agano la Kale, wakati wa utimilifu katika Yesu na mitume wake, lakini wakati huo wa utimilifu unagawanyika katika sehemu mbili.

Ni hivi ndivyo manabii walivyotabiri. Na utimilifu, Matendo 3:14 hadi 26, mwisho wa mwisho bado, au kile ambacho theolojia ya Agano Jipya sasa inakiita bado bado. Tayari, ahadi kuu za Agano la Kale zimetimizwa.

Masihi amekuja. Ufalme wa Mungu umefika katika nafsi na huduma ya Yesu. Luka anasema, kama nikitoa pepo kwa kidole cha Mungu, basi ufalme wa Mungu umekuja katikati yenu.

Na bado, ukamilifu wa ufalme wa Mungu haujafika bado. Hilo litakuja tu Yesu atakaporudi. Matarajio ya "bado" ni muhimu kwa ujumbe wa kimaadili wa Yesu, kama tutakavyoona tunapoendelea.

Kauli za utume. Vipengele vingine vya mpango wa Mungu vinaonekana katika kauli za utume za Yesu, ambapo anaelezea kazi yake. Yesu anakuja kuhubiri habari njema kwa wahitaji, Luka 4:18 na 19.

Anakuja kuponya wagonjwa, Luka 5:30 hadi 32. Anakuja kusikilizwa, iwe ujumbe unatoka kwake au wawakilishi wake, Luka 10:16 hadi 20. Anakuja kutafuta na kuokoa waliopotea, Luka 19:10.

Kazi yake inapitiwa tena katika Matendo 10:36 hadi 43. Matendo 10:36, kuhusu neno ambalo Mungu alilipeleka kwa Israeli, akihubiri habari njema ya amani kwa njia ya Yesu Kristo, yeye ni Bwana wa wote. Ninyi wenyewe mnajua yaliyotokea katika Yudea yote, kuanzia Galilaya baada ya ubatizo aliouhubiri Yohana, jinsi Mungu alivyomtia mafuta Yesu wa Nazareti, Matendo 10, 38, kwa Roho Mtakatifu na nguvu.

Alizunguka-zunguka akitenda mema na kuwaponya wote walioonewa na ibilisi, kwa maana Mungu alikuwa pamoja naye. Maendeleo ya kijiografia. Maendeleo ya kijiografia yanaonyesha ukuaji wa harakati chini ya mpango wa Mungu.

Muhtasari wa injili kutoka Galilaya hadi Yerusalemu unaonyesha ukuaji huu, kama vile umuhimu wa Paulo kwenda Rumi katika Matendo ya Mitume. Rafiki yangu mmoja alibainisha jinsi katika Matendo ya Mitume, Paulo pia alilazimika kufanya safari kwenda Yerusalemu, na hilo ni kweli. Kwa hivyo Yesu anaiga mfano huo, lakini kisha Paulo anaendelea zaidi katika safari yake kwenda Rumi katika Matendo ya Mitume, Matendo ya Mitume 19:21, Matendo ya Mitume 23:11.

Ni muhimu. Tumerudi kwenye neno hilo tena na maana yake. Vifungu vingi vinatangaza kuwa ni muhimu.

Neno la Kigiriki, siku. Ni muhimu, au lazima, unaweza kutafsiri wakati mwingine. Vifungu vingi vinatangaza kuwa ni muhimu kwamba jambo fulani litokee.

Kwa kweli, matumizi 40 kati ya 101 ya Agano Jipya ya siku yanatokea katika Luka, Matendo. Yesu lazima awe katika nyumba ya Baba yake, Luka 2:49. Lazima ahubiri ufalme, Luka 4:43.

Lazima amponya mwanamke aliyeteswa na Shetani, Luka 13:16. Luka anaonyesha kwamba Yesu si mtu wa maadili tu, bali ni mtu anayepambana na nguvu za ulimwengu zinazopingana na Mungu. Matukio fulani lazima yatatangulia mwisho, Luka 17:25.

Luka 21:9. Yesu lazima ahesabiwe miongoni mwa wacosaji, Luka 22:37. Kristo lazima ateseke na kufufuliwa, Luka 24:7. Mahubiri ya toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi lazima yatokee, Luka 24:43 hadi 47. Umuhimu wa mateso ya mwana wa Adamu ambayo tayari yametajwa pia ni sehemu ya msisitizo huu.

Matendo ya Mitume pia inasisitiza mada hii, wakati mwingine ikitumia siku, wakati mwingine sivyo. Matendo ya Mitume 1:11, 3:21, 9:6, na 16:13, 46, 14:22, 19:21, 23:11, 25:10, 27:24. Kama vile kengele ya kanisa inavyolia kila saa, Luka anaimba wimbo wa mpango wa Mungu.

Mpango wa Mungu unaonyesha huruma na juhudi zake za kutoa. Anaongoza kinachotokea, kile ambacho kimetokea ambacho Mungu amekibuni, kwani Luka anatutia moyo kuanguka mikononi mwa Mungu mwenye bidii na huruma. Ukristo na wokovu ni mgawanyiko mkuu wa pili katika uelewa wa Bach, wa kwanza ukiwa mpango wa Mungu.

Kristoolojia na wokovu. Kiini cha mpango wa Mungu ni Yesu na ukombozi. Yesu ni nani? Analeta nini? Tunajuaje kwamba yeye ni mteule wa Mungu? Haya ni maswali muhimu kwa Luka.

Pia kuna ujumbe na wito wa kujibu, pamoja na uwezeshaji wa Mungu. Maelezo haya yote yamefungwa kwenye kifurushi kinachoonyesha wazi kwamba mpango huo si tu kwamba una mustakabali bali pia ni muhimu kwa wakati uliopo. Sio tu kwamba mtu anamjua Mungu, bali pia anawajibika na kuwajibika kwake.

Kwa hivyo, mpango huo hautoi tu, bali pia unahitaji mwitikio wa imani ambao una mwelekeo wa kimaadili pia. Masihi, mtumishi, nabii, na Bwana. Picha ya Yesu ni ile ambayo Luka anaiendeleza kwa uangalifu.

Wengine wanasema Ukristo wa Luka ni mkusanyiko wa mila mbalimbali. Kitabu cha Craig Evans kilicho na utofauti zaidi katika Agano Jipya kinasema katika kitabu cha 1990. Inasemekana kwamba hakuna hata moja ya majina yanayotawala kazi hiyo na yamefanyiwa kazi kwa undani.

Kwa maoni yangu, hii inapunguza umuhimu wa kazi ya Luka, Bach anasema. Luka 1 na 2 zinamtambulisha Yesu kwa kiasi kikubwa kama mtu wa kifalme au wa kifalme. Tangazo kwa Mariamu na maelezo ya Zakaria yanaweka wazi uhusiano wa Daudi.

Yesu atatawala, na mtoto huyu atatawala katika ukoo wa Daudi. Luka 1:31 hadi 33. Luka 1:69.

Atachukua kiti cha enzi cha baba yake, Daudi. Kazi zingine, kama vile nabii na mtumishi, pia ni muhimu kwa Luka. Kupakwa mafuta kwa Yesu wakati wa ubatizo wake kunakumbusha mchanganyiko wa Zaburi 2 na Isaya 42, ambazo huleta pamoja taswira ya kifalme na ya kinabii.

Luka 3:21 hadi 22. Sasa, watu wote walipokwisha kubatizwa, na Yesu naye alipokwisha kubatizwa, na alipokuwa akiomba, mbingu zilifunguka, na Roho Mtakatifu akashuka juu yake kwa umbo la mwili, kama njiwa, na sauti ikatoka mbinguni, Wewe ni Mwanangu mpendwa pamoja nawe, nimependezwa sana.

Mwanangu mpendwa, tunamwita Zaburi ya 2, ambayo inazungumzia Mwana wa Mungu, ambaye Mungu amemteua kutawala Sayuni, na ambaye wasikilizaji lazima wambusu au wainame mbele yake, wasije wakahisi hasira yake. Isaya 42 inazungumzia Masihi kama aliyechaguliwa na Mungu. Wewe ni Mwanangu, ambaye ninapendezwa naye sana.

Mfano wa mtumishi na nabii unaungana katika maelezo ya Simeoni. Luka 2:30 hadi 35. Luka 1:4. Luka 4:16 hadi 30.

Lakini wazo la nabii kiongozi linatawala katika Luka. Nabii kiongozi. Ingawa manabii Eliya na Elisha wanalelewa kama sambamba, Luka 4:25 hadi 27, Luka pia anazungumzia upako katika maskini, Luka 4:18, hivyo kuonyesha kwamba upako wa Yesu, ambao Yesu anasema, unatimizwa leo.

Luka 4:21 inaangalia nyuma kwenye ubatizo wa Yesu. Luka 3:21 hadi 22. Ni jambo muhimu.

Masihi, Yesu, ametiwa mafuta. Kutafakari, Luka 4:21, kunaakisi ubatizo wa Yesu, ambao tayari umetokea. Luka 3:21 hadi 22.

Hata hivyo, umati unamwona Yesu kama nabii. Luka 7:16, 9:7 hadi 9 na 9:19.

Lakini ungamo la Petro linamlenga Yesu kama Kristo. Luka 9:20. Yesu anaufanya ungamo hili kuwa la kustahili kwa kuanzisha kutoepukika kwa mateso ya Mwana wa Adamu.

Luka 9:22. Hata cheo cha Yesu kama Mwana kinatumika kuelezea Mwana wa Adamu. Luka 9:21.

Mwana wa Adamu ana uhusiano wa kipekee na Luka na jukumu la Yesu la kimasihi. Luka 4:41. Mashetani pia yalitoka kwa wengi wakilia, Wewe ni Mwana wa Mungu.

Lakini akawakemea na hakuwaruhusu kusema kwa sababu walijua kwamba yeye ndiye Kristo. Mchanganyiko huu wa kinabii wa kifalme unajitokeza tena na sauti ya kugeuka sura. Huyu ni Mwanangu mpendwa.

Msikilize anarejelea, kwa njia, Luka 9:35 ndipo Baba anapozungumza kutoka mbinguni hivyo. Acha nihakikishe nimeelewa vizuri. Na sauti ikatoka mawinguni ikisema, Huyu ni Mwanangu .

Mwana wa Mungu, kulingana na 2 Wakorintho. Mwana wa Mungu, Mwana wa Mungu, 1 Samweli 7, anatumika kwa Sulemani na wazao wengine wa Daudi ambao watakaa kiti cha enzi cha Daudi milele. Mmoja wao atafanya hivyo.

Huyo ndiye wa kifalme. Huyu ni Mwanangu , mteule wangu. Isaya 42:1. Msikilizeni.

Kumbukumbu la Torati 18:15. Kwa hiyo neno hilo, Huyu ni Mwanangu mpendwa, mteule wangu, msikilizeni, linaloakisi utimilifu wa Zaburi 2:7. Isaya 42:1. Kumbukumbu la Torati 18:15. Yesu anapowasilishwa kama nabii, yeye ni nabii kiongozi, kama Musa.

Hata hapa, kanuni na mwelekeo ni muhimu. Kwa kifupi, jukumu la Yesu kama Masihi ni muhimu kwa Ukristo wa Luka. Lakini Umasihi wa Yesu unahitaji ufafanuzi na ufafanuzi makini.

Kwa hivyo, Luka anaweka matarajio mengine pamoja na yale ya Masihi. Hata hivyo, Umasihi ndio kategoria ya msingi ambayo dhana zingine zinazunguka. Nia ya unabii ina nguvu katika maandiko kama Luka 11:47 hadi 51.

Luka 13:31 hadi 35. Luka 24:19 na 21. Lakini rufaa ya Zaburi 118 katika Luka 13 inapanua uwasilishaji huo hadi dokezo la kifalme.

Luka 19:38. Kwa kuwa yule anayekuja kimsingi ni mtu wa mwisho wa dunia na wa kimasihi. Luka 3:15 hadi 18.

Luka 7:22 hadi 23. 19:38. Luka 24 pia inatoa tumaini, ingawa wazungumzaji walidhani imeshindwa, kimakosa walidhani imeshindwa, kwamba Yesu angeikomboa taifa.

Luka 24:21. Kwa hivyo, picha ya mkombozi wa kifalme haiko mbali sana na ile ya unabii. Bach anasema kwamba Luka anatoa aina tofauti za mafundisho ya kimasihi, ya Kikristo, na yameunganishwa kwa namna fulani.

Wakati huo huo, huyu ndiye Masihi, huyo ndiye wa msingi zaidi, mtumishi wa Mungu, nabii anayezungumza kwa niaba ya Mungu, na Bwana ambaye ni Mungu na atakayetawala. Kuelekea mwisho wa huduma ya Yesu, usemi wa Luka unalenga zaidi. Luka sasa anarejelea mamlaka ya Mwana wa Adamu na anazungumzia Bwana.

Luka 20:41 hadi 44. 21:27, 22:69. Luka 20:41 hadi 44. Kurudia: Luka 20:41 hadi 44. Luka 20:41 hadi 44.

Luka 20:41 hadi 44. Yesu alisema, wanawezaje kusema kwamba Kristo ni mwana wa Daudi? Kwa maana Daudi mwenyewe anasema katika kitabu cha Zaburi, Bwana alimwambia Bwana wangu, keti mkono wangu wa kuume hata nitakapowaweka adui zako kuwa kiti cha miguu yako. Daudi anaongea na kumwita Mungu Bwana, anayezungumza na Bwana mwingine wa Daudi, jambo ambalo linashangaza.

Kwa hivyo Daudi anamwita Bwana. Daudi anamwita Masihi Bwana. Anawezaje kuwa mwanawe? Anawezaje kuwa Mungu na mwanadamu wa uzao wa Daudi kwa wakati mmoja? Yesu hatatui tatizo.

Anawaacha tu waendeleo kusubiri. Injili zingine zinasema, baada ya hapo, hakuna aliyemuuliza maswali zaidi. Aliyazuia.

21:27, katika hotuba yake ya mwisho wa dunia katika Luka, Yesu anasema, nao watamwona Mwana wa Adamu akija katika wingu pamoja na nguvu na utukufu mwingi. Na kisha 22:69. Haya ni maneno ya kushangaza.

Lakini tangu sasa, Mwana wa Adamu ataketi mkono wa kuume wa nguvu za Mungu, ambapo viongozi wa Kiyahudi walimshtaki kwa kukufuru, jambo ambalo lingekuwa kama asingekuwa mwana wa Adamu wa Danieli. Danieli 7:13 na 14. Mwana wa Adamu kwa kweli ni kundi gumu.

Jina la Yesu mwenyewe alilolipenda zaidi. Yeye hulitumia kila mara katika nafsi ya tatu. Hasemi kamwe, Mimi ndiye.

Daima husema, Mwana wa Adamu hana mahali pa kulaza kichwa chake. Mwana wa Adamu atakabidhiwa kwa waandishi na makuhani wakuu, atasulubiwa na kufufuka tena. Mwana wa Adamu anakuja katika utukufu, kama hivyo.

Na inawaunganisha wote wawili Mwana wa Adamu mnyenyekevu na mwenye kufa wa Zaburi 8. Mwanadamu ni nani hata umkumbuke? Mwana wa Adamu unayemfikiria. Hilo linaonekana katika msemo wa Yesu. Ndege wana viota vyao.

Mbweha wana mapango yao. Mwana wa Adamu hana mahali pa kulaza kichwa chake. Yeye ni dhaifu, mwanadamu, na hana makazi wakati huo.

Lakini basi kuna marejeleo katika midomo ya Yesu, kila mara katika nafsi ya tatu, kwa Danieli 7:13 na 14, ambayo inakuja katika mawingu ya mbinguni na kadhalika, pamoja na Zaburi 110. Kuketi mkono wa kuume wa Mungu, ambayo nimeisoma hivi punde. Na ilisababisha kilio cha kufuru kutoka kwa viongozi.

Kwa hivyo, Yesu anaunganisha Mwana wa Adamu wa Danieli, kimungu na Mwana wa Adamu mnyenyekevu na wa kibinadamu wa Zaburi ili kuwachanganya zaidi. Bila shaka, ukweli wa mambo ni kwamba, yeye ni Mungu na mwanadamu katika mtu mmoja. Matendo 2, 30 hadi 36.

Matendo 10:36 inazungumza kwa njia ile ile. Nitafanya tu Matendo 10:36. Yesu Kristo, yeye ni Bwana wa wote, Petro anasema.

Dhana hizi zilizotajwa hapo awali, Luka 5:24, sasa zimekuwa kitovu cha mzozo kuhusu Yesu. Nukuu za Luka za Zaburi 110 zinaonyesha umuhimu wa kifungu hiki. Katika hatua tatu, Luka anazungumzia suala la Ubwana, Luka 20:41 hadi 44, anatoa jibu la Yesu, Luka 22:69, na anaonyesha jinsi mamlaka ya Yesu katika Ubwana yanavyotangazwa.

Muhtasari unashiriki mafungu mawili ya kwanza, lakini maelezo ya kina yanayopatikana katika Matendo 2 pekee ni Luka. Luka 22:69 inaweka wazi kwamba

kuanzia sasa, Yesu, pamoja na Mungu, atatumia mamlaka kama Bwana. Mtumishi wa Masihi, nabii, ni Bwana. Katika Matendo, ibada za kidini zinafanywa kwa jina lake.

Mamlaka ya Yesu ni kamili na yanaenea kwa waumini wanaoliitia jina lake na kutenda kwa jina lake, kama vile watakatifu wa Agano la Kale walivyotenda kwa niaba ya Yahweh. Kwa maneno mengine, Luka anaendeleza Ukristo wake kutoka duniani hadi juu. Ingawa vidokezo vya uhusiano wa mbinguni vipo wakati wa kuzaliwa kwake, mtumishi wa Masihi, nabii, anafunuliwa polepole kama Bwana katika muktadha wa huduma na majaribu yake.

Simulizi hilo linamleta msomaji pamoja. Picha yake ya Yesu inazidi kuongezeka kadri matukio yanavyoendelea. Luka anaongeza picha ya mamlaka ya Yesu kwa kumzungumzia Bwana kwa njia ya kipekee katika simulizi zinazoanzisha matukio katika huduma ya Yesu.

Nukuu za Agano la Kale zinazohusisha Christology na matumizi ya kurios , au Bwana, neno la Kigiriki kwa Bwana, ndani ya maelezo ya simulizi ya uhariri katika Injili zinaonyesha kwamba kiini cha picha ya Lukan ni picha ya Yesu kama kiongozi-nabii, ambaye ni zaidi ya Masihi. Ni wazi kwamba, majina mengine ni muhimu, lakini Luka yupo zaidi pamoja na picha hii ya msingi. Yesu ni Mwokozi au Mkombozi.

Luka 2:11, Luka 1:70-75, Luka 2:30-32, Matendo 5:31, walimuua, Wayahudi wakamuua, lakini 5:31, Mungu alimtukuza mkono wake wa kuume kama kiongozi na Mwokozi ili awape Israeli toba na msamaha wa dhambi. Huu ndio uamuzi wa uongozi wa Kiyahudi, uliotofautiana sana na wa Mungu. Walimsulubisha.

Mungu alimtukuza sana. Matendo 13 :23-25 inaonyesha jambo lile lile. Yeye ni mwana wa Daudi, Luka 1:27, 32, 69, 2:4, 11, 18, 38, 39, Matendo 2:25-31, Matendo 15:16, au yeye ni mfalme, Luka 19:38. Yeye ni mwana wa Daudi, Luka 1:27. Yeye ni mwana anayehusiana na Mungu kama baba, hata kama ushuhuda wa Mungu unavyosema.

Luka 1:35, Luka 2:49, 3:22, 38, 4:3, 9, 41, 9:35, 10:21, 22, lakini pia ni mwana wa Adamu anayekua katika neema. Luka 3:38, Luka 2:40, Luka 2:52, alikua katika hekima na kimo, mvulana Yesu. Alikua katika hekima, kiakili, na kimo, kimwili.

Alikua akimpendeza Mungu, kiroho, na kijamii. Anawezaje kuwa Mungu na mwanadamu kwa wakati mmoja? Huo ndio muujiza wa Krismasi. Huo ndio muujiza wa Umwilisho.

Wakati nafsi ya pili ya Utatu, Mungu Mwana, anapokuwa mwanadamu. Kwa hivyo, yeye ni Mungu-mtu tangu wakati huo. Alikua katika neema, analinganishwa na Yona, Sulemani, na wengine.

Kama mwana wa Adamu, anateseka, anainuliwa, na anahudumu. Mara nyingi yeye ni mwalimu tu. Picha ya Luka kuhusu Yesu ni tofauti, lakini imepangwa.

Yesu ana mamlaka na ahadi. Ufalme katika mafundisho na kazi ya Yesu. Masihi huleta ufalme wa Mungu, utawala wa Mungu unaodhihirishwa duniani, Luka 4:18 na 43, 7:22, 8:1, 9:6, 10:11. Ufalme upo sasa, lakini unakuja wakati ujao.

Ina tumaini la kidunia lakini bado ina vipimo vya kiroho. Ina watu wanaoitikia, wenye uwezo, na wanaositasita. Ufalme uliopo unahusishwa na mamlaka ya Yesu.

Luka mara nyingi hutaja uwepo wa ufalme tayari wakati Yesu anatumia mamlaka juu ya nguvu za kiroho za uovu. Muunganisho huu unaonyesha tabia ya kiroho ya ufalme. Ufalme umekaribia, Luka 10:9. Mamlaka ya wanafunzi 72 juu ya mapepo yanaonekana kama anguko la Shetani, Luka 10:18 na 19.

Kwa kweli, Yesu anasema kwamba akitoa pepo kwa kidole cha Mungu, basi ufalme umewajia wale waliopo, Luka 11:20 na 23. Ufalme uko kati yenu, Luka 17:21. Mfalme katika mfano mmoja anaondoka, ananukuu, kupokea ufalme, ananukuu kwa ufupi, kwa hivyo anaumiliki waziwazi kabla hajarudi, Luka 19:14 na 15. Katika kesi yake, Yesu anaweka wazi kwamba sasa atakuwa upande wa Mungu.

Ufalme uko kati yenu, mara ya pili mkiwa upande wa Mungu. Bach anapenda kusema upande badala ya mkono wa kulia, Luka 22:69. Rufaa ya Luka kwa Zaburi 110 inaonyesha uwepo wa mamlaka ya kifalme. Luka anaelezea mada hii katika Matendo 2:30-36, ambayo inahusisha usambazaji wa faida za wokovu.

Kinachokamilisha kipengele cha sasa cha ufalme ni asili yake ya wakati ujao, kipengele hiki "ambacho bado", kinajumuisha hukumu inayotangulia kuja kwa Ufalme. Luka 17:22 hadi 37, ambayo inaitwa wakati wa ukombozi. Luka 21:5 hadi 38, taswira ya siku ya Bwana inazidi kadri uovu unavyohukumiwa kwa uamuzi.

Katika Luka 21:25 hadi 27, marejeleo yetu kwa Isaya 13:10, Ezekieli 32:7, Yoeli 2:30 na 31, Zaburi 46:2 na 3, Zaburi 65:7, Isaya 24:19, Septuagint, Hagai 2:6 na 21, na Danieli 7:13. Tumaini na matarajio ya Agano la Kale hayajakufa, Matendo 3:20 hadi 21. Yesu atarudi kuleta ahadi iliyobaki, ahadi ambayo itajionyesha waziwazi duniani kwa wanadamu wote, na pia katika faida za milele zinazotolewa kwa waumini.

Tutazungumzia zaidi kidogo, tutazungumzia zaidi kuhusu nia hii ya Ufalme katika hotuba yetu inayofuata.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Hii ni kipindi cha 4, Theolojia ya Darrell Bock, Mpango wa Mungu, Kristoolojia na Wokovu.